GIN PILLS eru ljómandi meðal við gigt, bakverk, beinverk og þvag-óreglu.
Kostar 50c. og fæst hjá öllum lyfsölum.

National Drug & Chemical Co.
of Canada, Limited, Toronto, Can. (38).

Arnljótur Ólafsson

21. nóv. 1823. — 29. okt. 1904.

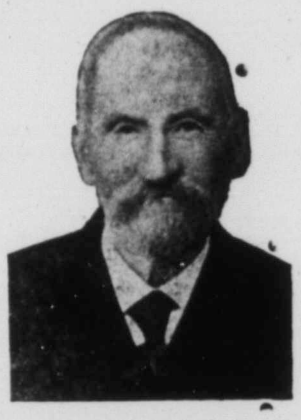

Arnljótur prestur Ólafsson kom svo mikið við sögu Íslands og íslenzkra menta um sína daga, en var sjálfur svo svipmikill maður og einkennilegur, að óviðurkvæmlegt væri að láta aldarafmæli hans að engu getið. Enda er sá síður meira en hégómi að staldra við á slíkum dögum og líta yfir æfi liðinna stórmenna. Það getur bæði verið oss athvarf fjarri argaþrasi hverfandi stundar, og um leið látið viðburði samtímans birtast í ljósi nýrrar. Arnljótur svo fjölþættur maður og mikilhæfur, að það er í erfiðasta lagi að hneppa lýsingu hans í stutta blaðagrein. Enda skal hér ekki brugðið upp neinni heildarmynd, aðeins reynt að rissa fáeina drætti. Þekking mín og rúm blaðsins er hvorttveggja of takmarkað til þess að ráðist verði í meira. En það er bót í máli, að í smíðum er æfisaga séra Arnljóts, eins og kunnugt er, og mun honum þar verða lýst eftir öllum heimildum, sem kostur er á.

I.

Óhætt er að segja, að séra Arnljótur hafi á prestskaparárum sínum (1863—1904) lifað svo fjölbreyttu og auðugu lífi, að fylla hefði mátt æfi margra meðalmanna. Fyrir utan embættisstörf sín var hann frömuður í sveitarstjórn og héraðsmálum, alþingismaður, rithöfundur, las allra manna mest, jafnt erlend rit sem innlend og um fjarskyld efni, bjó stórbúi, um eitt skeið á fjórum jörðum, og lifði hinu fegursta og myndarlegasta heimilislífi með stórri fjölskyldu. Fáum þeirra mörgu gesta, sem að garði bar og dáðust að hinum höfðinglega og mikilhæfa presti, mun hafa dottið í hug, að þessi maður hefði ekki náð takmarki sínu í lífinu. Og þó var því einmitt svo farið. En um leið má bæta því við, að séra Arnljótur komst það, sem hann komst, meðal annars af því, að hann hafði hugsað miklu hærra.

II.

Séra Matthías hefir í Söguköflum sínum, og þó enn betur í ágætum erfiljóðum, lýst Arnljóti eins og hann kyntist honum 1856 í Kaupmannahöfn:

"Ísland—man eg enn þú sagðir,
á það mesta herslu lagðir —
á að hníga í saltan sjó,
eða spánýtt endurrísa
öllum heimi til að lýsa
ekkert minna nú er nóg."

Slíkur stórhugur fyrir þjóð sína eg sjálfan sig bjó í þessum Hafnarstúdent. Það voru ekki draumórar tvítugs unglings, því að Arnljótur hafði þá þrjá um þrítugt. Enda ætlaði hann ekki að leiða þjóðina eftir neinum flugstigum, heldur braut traustra verklegra og fjárhagslegra framfara. Hagfræði var háskólanám hans og takmark hans var vafalaust að verða mikill fjármálamaður. En skilningur hans á auðnum var ekki smásálarlegur. Hann leit á hann sem "fullnægjunægð allra andlegra og líkamlegra gæða". Í Auðfræði sinni hefir hann lýst framsókn mannsins frá nekt og fávísi til æðstu menningar með skáldlegum móði, svo að minnir á hinn fræga inngangskapítula Renan's í L'avenir de la science. Arnljótur átti líka kost á að vera með tignum mönnum og ferðast víða um Norðurálfu. Hann var heimiliskennari hjá Blixen-Finecke barón, og fór með þeim feðgum suður í lönd, en seinna var hann í Fox-leiðangrinum og kom þá til Englands og alt út til Grænlands. Sjóndeildarhringur hans varð víðari en flestra Íslendinga í þrjá daga, og alt sem hann heyrði og sá fylti hann vandlætingu og þrá til afreka, þegar hann bar það saman við hag Íslendinga.

Nú á dögum mun fáum finnast það hafa verið ýkjuhörð krafa til lífsins, af svo mikilhæfum manni sem Arnljótur var, þó að hann vildi verða fjármálamaður á Íslandi. Samt vildu forlögin ekki verða við þeirri kröfu. Hann gat ekki lokið prófi í hagfræði vegna fjárskorts. Enda voru íslenzku fjármálin engin til. Hann varð að lifa, og hann settist í prestaskólann og útskrifaðist þaðan fertugur. Inn í stjórnmál komst hann að vísu snemma, en varð þar fyrir miklum vonbrigðum. Honum lenti þar fyrst saman við Jón Sigurðsson og síðan Benedikt Sveinsson, og áhrif hans og gengi á þinginu urðu aldrei í hlutfalli við gáfur hans. Eg get ekki stilt mig um að taka orðrétta klausu upp úr æfisögu þeirri, sem Björn M. Ólsen hefir ritað, (Andvari, 1906), af því að hún sýnir þetta svo ljóslega. "Á þinginu 1881 mun gengi séra Arnljóts hafa verið einna mest. Var hann þá kosinn framsögumaður fjárlaganefndar í neðri deild. Á því þingi stóð mikil deila um stofnun Lánsfélags og Landsbanka, og talaði enginn um þau mál með jafnmikilli þekkingu og mælsku sem séra Arnljótur. Bæði málin féllu á þinginu Lánsfélagið í efri deild, en Landsbankinn í neðri deild". — Hinu er óþarft að lýsa, hvernig gekk þegar verst var. Ekki skal eg leggja neinn dóm á pólitík Arnljóts, enda verður það varla gert í fáum orðum. En engum getur dulist, að betur hefði hann átt heima í stjórnmálum vorum nú, þegar fjármál og atvinnumál skifta flokkum, en þegar sambandsmálið skygði á alt annað — það mál, sem hann áleit og kallaði "endalaust og árangurslaust stjórnbótastagl" En fyrir engan er sárara og erfiðara að vera ekki barn síns tíma en stjórnmálamanninn — hvort sem hann er á undan eða eftir tímanum.

III.

Vafalaust má lesa merki vonbrigðanna út úr lífi og fari séra Arnljóts. Hann þótti óvæginn, hvassmáll og ertinn. Nokkuð af því kann að hafa verið kynfylgja og húnvetnskur héraðsbragur. Þó segja þeir, sem þektu hann best, að hann hafi verið viðkvæmur maður, enda bera rit hans og ritgerðir þess nóg vitni. En því meiri viðkvæmni, sem inni fyrir bjó, því meiri þörf var á að gera skelina ekki aðeins harða heldur óárennilega. Welhaven hefir í ágætu kvæði sagt, að þyrnar trésins væru ekki annað en greinar, sem hefðu ekki fengið að ná þroska.

Ekki verður Arnljóti heldur láð, þó að hann vildi láta suma samþingismenn sína, sem báru hann ofurliði með höfðatölu sinni, finna til þess, að ekki væru öll jöfn höfuðin, sem talin væru. Og varla var furða, þó að honum þættu fyrirlestrarnir á prestaskólanum lítið hnossgæti eftir alla útivistina.

IV.

En aldrei reynir manninn eins og á því skeiði æfinnar, sem hann neyðist til þess að taka sinn deilda verð af veruleikanum út á ímyndunarauð æskuvonanna. Gengismunurinn á pappír og gulli er þá stundum helsti mikill. Að standast þá raun, án þess að þverbrestur komi í viljann og framsóknarduginn, er meira afrek en vinna borgir. Í engri íslenzkri stétt hafa líklegast verið fleiri menn, sem voru eða þóttust vera á rangri hillu, en í prestastéttinni. Þar lentu flestir, sem áttu ekki ananrs úrskosti, urðu að sitja heima þegar skólabræður þeirra flugu burtu,: vísindamenn, listamenn, veraldarmenn. Sumir hafa brostið: orðið ófrjóir, draumóramenn eða svartsýnir. En margir hafa orðið eins nýtir menn á sínu þrönga sviði og þeir hefðu getað orðið á því stærra — þeir hafa ekki látið þetta 'hefði getað' draga þrótt úr sér. Séra Arnljótur er þarna eitt af stórfeldustu dæmunum.

Hann rækir vel embætti sitt. En hann lætur ekki kúga sig. Hann var að vísu trúmaður. Hann heldur ræður sínar eftir eigin höfði, heimspekilegar og siðfræðil., miðaðar við þroskaðasta fólkið, reynir að lyfta söfnuðinum upp til sín, mentar alla sem koma nærri honum og leggur sérstaka alúð við barnafræðsluna. Hann er laus við að gera sig klerklegri en hann er. Alla tíð leit hann á fjármálin augum ástfangins manns, verður rómantískur, þegar hann talar um þau — einmitt af því, að hann fékk aldrei að helga þeim alla krafta sína. Hann var auðinn gegn ámælum kirkjunnar: "Guðfræðingar vorir hafa tekið og haft orð Krists um auðinn upp eftir honum, rétt eins og tamdir páfagaukar, en athuga ekki hót, hver munur er á þýðingu þeirra þá og nú.

Tök hans á veruleikanum eru nógu sterk til þess að verða mikilmenni á Bægisá og Sauðanesi, eins og þó að hann hefði verið í stórborg. Hann átti mest bókasafn, sem til var í sveit um hans daga, og ekkert nema úrvalsbækur. Hann las afarmikið, en var um leið ágætur búhöldur, tók þátt í öllum sveitarmálum, og var heimilisfaðir svo góður, að til var tekið. Hann var konungur í ríki sínu — og þó að

(Framhald á 7. síðu)

COPENHAGEN

Munntóbak

Búið til úr hinum beztu, elztu, safamestu tóbaks blöðum, er ábyrgst að vera algjörlega hreint

..Þetta er tóbaks-askjan sem hefir að innihalda heimsins bezta munntóbak.

Hjá öllum tóbakssölum.

ABYGGILEG

LJÓS OG AFLGJAFI

VER ÁBYRGJUMST YÐUR VARANLEGA OG ÓSLITNA ÞJÓNUSTU

Vér æskjum virðingarfylst viðskifta, jafnt fyrir VERKSMIÐJUR sem HEIMILI. Tals. N 4670 CONTRACT DEPT. Umboðsmaður vor er reiðubúinn að finna yður að máli

Winnipeg Electric Railway Co.

A. W. McLimont, Gen'l Manager

KOL! - - KOL!

HREINASTA og BESTA TEGUND KOLA.
bæði til HEIMANOTKUNAR og fyrir STÓRHÝSI.
Allur flutningur með BIFREIÐ.

Empire Coal Co. Limited

Sími: N 6357—6358 603 Electric Ry. Bldg.

Nýjar vörubirgðir Timbur, Fjalviður af öllum tegundum, geirettur og allskonar aðrir strikaðir tiglar, hurðir og gluggar.

Komið og sjáið vörur. Vér erum ætíð fúsir að sýna, þó ekkert sé keypt.

The Empire Sash & Door Co.
Limited

HENRY AVE. EAST WINNIPEG

Nafnspjöld

Dr. M. B. Halldorson
401 Boyd Bldg.
Skrifstofusími: A 3674.
Stundar sérstaklega lungnasjúkdóma.
Er að finna á skrifstofu kl. 11—12 f. h. og 2—6 e. h.
Heimili: 46 Alloway Ave.
Talsími: Sh. 3158.

HEALTH RESTORED
Lækningar án lyfja
Dr. S. G. Simpson N.D., D.O. D.C,
Chronic Diseases
Phone: N 7208
Suite 207 Somerset Blk.
WINNIPEG, — MAN.

Talsími: A8889
Dr. J. G. Snidal
TANNLÆKNIR
614 Somerset Block
Portage Ave WINNIPEG

DR. C. H. VROMAN
Tannlæknir
Tennur yðar dregnar eða lagaðar án allra kvala
Talsími A 4171
505 Boyd Bldg. Winnipeg

J. J. SWANSON & CO.
Talsími A 6340.
808 Paris Building, Winnipeg.
Eldsábyrgðarumboðsmenn
Selja og annast fasteignir, útvega peningalán o. s. frv.

ARNI G. EGGERTSON
íslenzkur lögfræðingur
hefir heimild til þess að flytja mál bæði í Manitoba og Saskatchewan.
Skrifstofa: Wynyard, Sask.

N-6-0-0-0
DE LUXE TAXI
$1.00 hvert sem er innan borgarinnar.
$2.00 á klukkutímann.

Talsímar: N 6215 og A 7127
Bonnar, Hollands & Philp,
lögfræðingar.
503-4 Electric Railway Chambers
WINNIPEG

BETRI GLERAUGU GEFA SKARPARI SJÓN

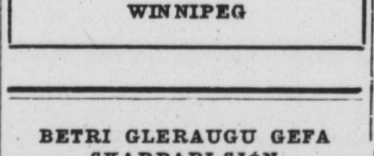

Augnlæknar.
204 ENDERTON BUILDING
Portage and Hargrave. — A 6645

DR. B. H. OLSON
216-220 Medical Arts Bldg.
Cor Graham and Kennedy Sts.
Phone: A 7067
Viðtalstími: 11—12 og 1—5.30
Heimili: 723 Alverstone St.
WINNIPEG, MAN.

Dr. A. Blöndal
818 SOMERSET BLDG.
Talsími N 6410
Stundar sérstaklega kvensjúkdóma og barna-sjúkdóma. Að hitta kl. 10—12 f.h. og 3—5 e.h.
Heimili: 806 Victor St.
Sími A 8180 . . . . . .

Talsími: A 1834
DR. J. OLSON
Tannlæknir
Cor. Graham & Kennedy St.
216 Medical Arts Bldg.
Heimasími: B 4894
WINNIPEG — MAN.

THE ARROW SERVICE
Við flytjum fólk og varning hvert sem er
ÓDÝRAST
í borginni. — Reynið okkur.
Sími dag og nótt: J 5700
Vist á klukkutímum, eða eftir samningum.
Horni Arlington og Manitoba
J. T., ráðsmaður.

Dr. P. E. LaFléche
Tannlæknir
908 BOYD BUILDING
Portage Ave., Winnipeg
PHONE A 2145
Móttökutímar:
Frá kl. 9 f. h. til kl. 5 e. h.
Á kvöldin kl. 7—9:
Þriðjudögum, Miðvikudögum og Fimtudögum
Á laugardögum síðdegis eftir samkomulagi.

DR. VALENTINE,
sérfræðingur
í fótaveiki, tilkynnir hér með að sig sé nú að hitta í
Public Service Shoe Store
347 Portage Ave., Winnipeg.

Dr. J. Stefánsson
216 MEDICAL ARTS BLDG.
Horni Kennedy og Graham.
Stundar eingöngu augna-, eyrna-, nef- og kverka-sjúkdóma.
Að hitta frá kl. 11 til 12 f. h. og kl. 3 ti 5 e' h.
Talsími A 3521.
Heimili 373 River Ave. F. 2691

Daintry's Drug Store
Meðala sérfræðingur.
"Vörugæði og fljót afgreiðsla" eru einkunnaorrð vor.
Horni Sargent og Lipton.
Phone: Sherb. 1166.

Arni Anderson E. P. Garland
GARLAND & ANDERSON
LÖGFRÆÐINGAR
Phone: A-2197
801 Electric Railway Chambers
Á Arborg 1. og 3. þriðjudag h. m.

A. S. BARDAL
selur líkkistur og annast um útfarir. Allur útbúnaður sá bezti. Ennfremur selur hann allskonar minnisvarða og legsteina.....:.....:
843 SHERBROOKE ST.
Phone: N 6607 WINNIPEG

W. J. Lindal J. H. Lindal
B. Stefánsson
Islenzkir lögfræðingar
3 Home Investment Building,
(468 Main St.)
Talsími A4963

Þeir hafa einnig skrifstofur að Lundar, Riverton, Gimli og Piney og eru þar að hitta á eftirfylgjandi tímum:
Lundar: Annanhvern miðvikudag.
Riverton: Fyrsta fimtudag í hverjum mánuði.
Gimli: Fyrsta Miðvikudag hvers mánaðar.
Piney: Þriðja föstudag í mánuði hverjum.